

IETEIKUMI

KOMISIJA

KOMISIJAS IETEIKUMS

(2007. gada 17. decembris)

par attiecīgajiem produktu un pakalpojumu tirgiem elektronisko sakaru nozarē, kuros var būt nepieciešams *ex ante* regulējums saskaņā ar Direktīvu 2002/21/EK par kopējiem reglamentējošiem noteikumiem attiecībā uz elektronisko komunikāciju tīkliem un pakalpojumiem

(izziņots ar dokumenta numuru K(2007) 5406)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(2007/879/EK)

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. marta Direktīvu 2002/21/EK par kopējiem reglamentējošiem noteikumiem attiecībā uz elektronisko komunikāciju tīkliem un pakalpojumiem ⁽¹⁾ un jo īpaši tās 15. panta 1. punktu,

tā kā:

- (1) Ar Direktīvu 2002/21/EK izveidotā elektronisko sakaru nozares tiesiskā regulējuma nolūks ir būt atbilstošam konverģences tendencēm, un tādēļ direktīvas darbības jomā ir ietverti visi elektronisko sakaru tīkli un pakalpojumi. Tiesiskā regulējuma mērķis ir līdz ar konkurences attīstību pakāpeniski samazināt *ex ante* regulējumu, kas attiecas uz konkrēto nozari.

- (2) Saskaņā ar Direktīvas 2002/21/EK 15. panta 1. punktu šā ieteikuma mērķis ir noteikt tos produktu un pakalpojumu tirgus, kuros *ex ante* regulējuma piemērošana ir attaisnojama. Jebkuras *ex ante* regulatīvas iejaukšanās beidzamais mērķis ir, padarot mazumtirdzniecības tirgus ilglaicīgi konkurētspējīgus, radīt ieguvumu galalietotājiem. Attiecīgo tirgu noteikšanā piemērojamie kritēriji laika gaitā var mainīties un mainās, jo produktu un pakalpojumu iezīmes attīstās un pieprasījuma un piedāvājuma aizvietošanas iespējas mainās. Tā kā Ieteikums 2003/311/EK bijis spēkā vairāk nekā četrus gadus, ņemot vērā tirgus attīstību, ir lietderīgi pārskatīt sākotnējo izdevumu. Tādējādi šis ieteikums aizstāj Komisijas Ieteikumu 2003/311/EK ⁽²⁾.

- (3) Direktīvas 2002/21/EK 15. panta 1. punktā Komisijai prasīts noteikt tirgus saskaņā ar konkurences tiesību principiem. Tāpēc šajā ieteikumā, nosakot produktu tirgu robežas elektronisko sakaru nozarē, izmantoti konkurences tiesību principi, savukārt *ex ante* regulējumam paredzēto tirgu noteikšana vai izvēle atkarīga no tā, vai šiem tirgiem ir tādas iezīmes, kas attaisno *ex ante* reglamentējošu pienākumu piemērošanu. Šajā ieteikumā ir izmantota Direktīvā 2002/21/EK un Direktīvā 2002/22/EK lietotā terminoloģija; šā ieteikuma paskaidrojuma rakstā izklāstītas jaunās tehnoloģijas, kas attiecas uz šiem tirgiem. Saskaņā ar Direktīvu 2002/21/EK valsts apstākļiem atbilstošos attiecīgos tirgus, un jo īpaši attiecīgos ģeogrāfiskos tirgus tās teritorijā nosaka valsts pārvaldes iestādes.

⁽¹⁾ OV L 108, 24.4.2002., 33. lpp. Direktīvā grozījumi izdarīti ar Regulu (EK) Nr. 717/2007 (OV L 171, 29.6.2007., 32. lpp.).

⁽²⁾ OV L 114, 8.5.2003., 45. lpp.

- (4) Šajā ieteikumā sākuma punkts tirgu noteikšanai ir mazumtirdzniecības tirgu definēšana, ņemot vērā nākotnē paredzamo attīstību, jo īpaši pieprasījuma un piedāvājuma aizvietojamību. Kad tas paveikts, var noteikt attiecīgos vairumtirdzniecības tirgus. Ja pakārtoto tirgu apgādā vertikāli integrēts uzņēmums vai uzņēmumi, neesot regulējamam, vairumtirdzniecības tirgus (ar tirgotājiem) var nebūt. Tātad, ja tirgus attaisno tā noteikšanu, var būt nepieciešams abstrakti izveidot iepriekšējā posma vairumtirdzniecības tirgu. Elektronisko sakaru nozarē tirgi bieži ir ar divpusēju raksturu – tie ietver pakalpojumus, ko nodrošina, izmantojot tīklus vai platformas, kas savieno lietotājus abās tirgus pusēs, piemēram, galalietotāji, kas apmainās ar paziņojumiem, vai arī informācijas vai satura nosūtītāji un saņēmēji. Šie aspekti ir jāņem vērā, apsverot tirgu noteikšanu un definēšanu, jo tie var ietekmēt gan kritērijus, pamatojoties uz kuriem tirgi tiek noteikti, gan to, vai uzskata, ka tiem piemīt iezīmes, kuras var attaisnot *ex ante* reglamentējošu pienākumu piemērošanu.
- (5) Lai noteiktu tirgus, kuros var būt nepieciešams *ex ante* regulējums, jāizmanto šādi kumulatīvie kritēriji. Pirmais kritērijs ir augsti un ilglaicīgi šķēršļi ienākšanai tirgū. Tie var būt strukturāli, juridiski vai regulatīvi. Tomēr, tā kā elektronisko sakaru tirgi ir dinamiski un to darbība ir specifiska, tad, veicot uz nākotni vērsto analīzi, lai noteiktu, kuriem tirgiem varētu būt jāpiemēro *ex ante* regulējums, jāņem vērā arī iespējas pārvarēt ienākšanas šķēršļus attiecīgā laikposmā. Tāpēc otrais kritērijs pieļauj, ka tiek atlasīti tikai tādi tirgi, kuru struktūra nav vērsta uz efektīvu konkurenci attiecīgā laikposmā. Piemērojot šo kritēriju, jāizpēta konkurences stāvoklis aiz ienākšanas šķēršļiem. Ar trešo kritēriju pārbauda, vai šie tirgi ir tādi, ka, piemērojot tikai konkurences tiesības vien, nevarētu pienācīgi labot attiecīgās tirgus nepilnības.
- (6) Galvenie aspekti, kas jāapsver, izvērtējot pirmo un otro kritēriju, ir tie paši, kurus novērtē, veicot uz nākotni vērsto tirgus analīzi, jo īpaši jāapsver ienākšanas šķēršļi, ja nav regulējuma (tai skaitā zaudēto izmaksu apjoms), tirgus struktūra, tirgus darbība un tirgus dinamika, tostarp tādi rādītāji kā tirgus daļas un tendences, tirgus cenas un tendences, kā arī konkurējošo tīklu vai infrastruktūru izplatība un pārklājums. Jebkuram tirgum, kam nepiemēro *ex ante* regulējumu un kas atbilst iepriekš minētajiem trim kritērijiem, *ex ante* regulējums var būt nepieciešams.
- (7) Saskaņā ar Direktīvu 2002/21/EK jauniem tirgiem nevajadzētu noteikt neatbilstošus pienākumus pat tad, ja tajos ir konstatētas "tirgus līdera" priekšrocības. Par jauniem tirgiem uzskata tādus tirgus, kas ietver produktus vai pakalpojumus, attiecībā uz kuriem to novitātes dēļ grūti paredzēt pieprasījuma apstākļus vai ieiešanas tirgū un piedāvājuma nosacījumus, un tāpēc ir grūti piemērot iepriekš minētos trīs kritērijus. Kā tas noteikts Direktīvas 2002/21/EK 8. pantā, lai veicinātu jauninājumus, jauniem tirgiem neuzliek neatbilstošus pienākumus; tajā pašā laikā jānovērš, ka vadošais uzņēmums ierobežo piekļuvi šādam tirgum, kā norādīts arī Komisijas pamatnostādnēs par tirgus analīzi un būtiskas ietekmes tirgū novērtējumu saskaņā ar Kopienas reglamentējošiem noteikumiem attiecībā uz elektronisko sakaru tīkliem un pakalpojumiem⁽¹⁾. Esošā tīkla pakāpenisku atjauninājumu rezultātā reti veidojas jauns tirgus. Produkta aizvietojamības trūkums jākonstatē, raugoties gan no pieprasījuma, gan piedāvājuma puses, un tikai pēc tam var secināt, ka tas nav jau esoša tirgus daļa. Jaunu mazumtirdzniecības pakalpojumu rašanās var izraisīt jauna, atvasināta vairumtirdzniecības tirgus izveidi, ja šādus mazumtirdzniecības pakalpojumus nevar nodrošināt, izmantojot esošos vairumtirdzniecības produktus.
- (8) Šā ieteikuma kontekstā svarīgi ir divi ienākšanas šķēršļu veidi: strukturālie šķēršļi un juridiskie jeb regulatīvie šķēršļi.
- (9) Strukturālie šķēršļi ienākšanai ir sākotnējās izmaksas vai pieprasījuma apstākļi, kas nozarē ilgi darbojošos uzņēmumu un jaunienācēju starpā rada asimetriskus nosacījumus un tādējādi jaunienācējiem traucē vai neļauj ienākt tirgū. Piemēram, var uzskatīt, ka pastāv augsti strukturālie šķēršļi, ja tirgum raksturīgas absolūtas izmaksu priekšrocības, nozīmīgi apjomradīti ietaupījumi un/vai diversifikācijas radīti ietaupījumi, ražošanas jaudu nepietiekamība un lielas zaudētās izmaksas. Pašreiz šādus šķēršļus joprojām var konstatēt attiecībā uz plaši izplatīto vietējo piekļuves tīklu izvēršanu un/vai nodrošināšanu fiksētās vietās. Saistīts strukturālais šķērslis var pastāvēt arī tad, ja pakalpojuma sniegšanai nepieciešams tīkla komponents, ko nevar tehniski dublēt vai tā dublēšanas izmaksas to padara konkurentiem neizdevīgu.

(1) OV C 165, 11.7.2002., 6. lpp.

- (10) Juridiskie vai regulatīvie šķēršļi nav saistīti ar ekonomiskajiem nosacījumiem, bet izriet no likumdošanas, administratīvajiem vai citiem valsts pasākumiem, kam ir tieša ietekme uz ienākšanu un/vai operatoru pozicionēšanu attiecīgajā tirgū. Piemērs juridiskam vai regulatīvam šķērslim, kas neļauj ienākt tirgū, ir skaita ierobežojums uzņēmumiem, kuriem ir piekļuve frekvenču spektram, kas vajadzīgs, lai sniegtu uz to balstītus pakalpojumus. Citi juridisko vai regulatīvo šķēršļu piemēri ir cenu kontrole vai citi uzņēmumiem noteiktie, ar cenām saistītie pasākumi, kas ietekmē ne tikai ienākšanu, bet arī uzņēmumu pozicionēšanu tirgū. Juridiskos vai regulatīvos šķēršļus, kurus var likvidēt attiecīgā laikposmā, parasti nevajag uzskatīt par tādiem, kas veido ekonomisku šķērslī ienākšanai, ar kuru tādējādi būtu izpildīts pirmais kritērijs.
- (11) Ienākšanas šķēršļu nozīme var mazināties tādu jauninājumu virzītu tirgu gadījumā, kam raksturīgs pastāvīgs tehnoloģiskais progress. Šādos tirgos konkurences spiedienu bieži rada pašlaik tirgū vēl neesošo, bet potenciālo konkurentu jauninājumu iespējamība. Jauninājumu virzītos tirgos dinamiska vai ilgtermiņa konkurence var būt starp uzņēmumiem, kuri ne vienmēr ir konkurenti esošajā "statiskajā" tirgū. Šis ieteikums nenosaka tirgus, attiecībā uz kuriem paredz, ka šķēršļi ienākšanai tajos varētu izzust pārskatāmā laikposmā. Novērtējot, vai ienākšanas šķēršļi turpinātu pastāvēt gadījumā, ja regulējumu neievieš, jāizpēta, pirmkārt, vai šajā nozarē jaunu dalībnieku ienākšana tirgū ir notikusi bieži un bijusi veiksmīga un, otrkārt, vai šī ienākšana ir bijusi (jeb arī ir gaidāms, ka turpmāk tā būs) pietiekami ātra un noturīga, lai ierobežotu tirgus ietekmi. Tas, cik nozīmīgi ir ienākšanas šķēršļi, būs atkarīgs cita starpā no produkcijas minimālā efektivitātes apjoma (*minimum efficient scale of output*) un zaudētajām izmaksām.
- (12) Pat tad, ja tirgū ir novērojami augsti ienākšanas šķēršļi, citi strukturālie faktori tirgū var norādīt uz to, ka tirgus virzās uz efektīvi konkurētspējīgu rezultātu attiecīgā laikposmā. Tirgus dinamikas iemesls var būt, piemēram, tehnoloģiski uzlabojumi vai produktu un tirgu konverģence, kas var izraisīt to, ka operatori, kas ir aktīvi atšķirīgu produktu tirgos, izraisa konkurences spiedienu viens uz otru. Tas var notikt arī tirgos ar ierobežotu, bet pietiekamu uzņēmumu skaitu, kuriem ir atšķirīgas izmaksu struktūras, ja šajos tirgos ir cenu ziņā elastīgs pieprasījums. Var būt arī tirgus kapacitātes pārpalikums, kas parasti sniedz iespēju konkurējošiem uzņēmumiem, reaģējot uz cenu pieaugumu, ļoti ātri palielināt produkciju. Šādos gadījumos tirgus daļas laika gaitā var mainīties un/vai var novērot cenu samazināšanos. Ja tirgus dinamika mainās ātri, izraugoties atbilstošu laikposmu, jāpievērš uzmanība, lai tas atspoguļotu šā tirgus attīstību.
- (13) Pieņemot lēmumu par to, vai tirgum var būt nepieciešams *ex ante* regulējums, jāizsver arī tas, cik lielā mērā pietiek ar konkurences tiesībām, lai novērstu tirgus nepilnības, kas konstatētas piemērojot pirmos divus kritērijus. Konkurences tiesību pasākumi diez vai būs pietiekami, ja, lai labotu tirgus kļūdu, ir vajadzīga nozīmīga iejaukšanās vai nepieciešama bieža un/vai savlaicīga iejaukšanās.
- (14) Šo trīs kritēriju piemērošanai būtu jāierobežo to tirgu skaits elektronisko sakaru nozarē, kuros piemēro *ex ante* reglamentējošus pienākumus, tādējādi dodot ieguldījumu, lai sasniegtu regulatīvo pamatprincipu mērķi, proti, konkurencei attīstoties, šajos tirgos pakāpeniski samazināt uz nozari attiecināto *ex ante* regulējumu. Šie kritēriji jāpiemēro kumulatīvi, tas ir, neatbilstība jebkuram no tiem norāda, ka šim tirgum nav nepieciešams *ex ante* regulējums.
- (15) Reglamentējošo kontroli mazumtirdzniecības pakalpojumiem jānosaka tikai tad, ja valsts pārvaldes iestādes uzskata, ka attiecīgie vairumtirdzniecības pasākumi vai pasākumi attiecībā uz operatoru izvēli vai iepriekšēju izvēli nesasniedzt mērķi nodrošināt efektīvu konkurenci un sabiedrības interešu mērķu izpildi. Nosakot regulatīvus pasākumus vairumtirdzniecības līmenī, tostarp izmantojot līdzekļus, kas varētu ietekmēt mazumtirdzniecības tirgus, dalībvalstis var nodrošināt, ka normāliem konkurences procesiem pievienotās vērtības ķēde ir atvērta tik daudz, cik tas vien iespējams, tādējādi sniedzot galalietotājiem vislabākos rezultātus. Tādēļ šajā ieteikumā galvenokārt noteikti vairumtirdzniecības tirgi, kuru atbilstošs regulējums paredzēts, lai reaģētu uz efektīvas konkurences trūkumu, kas izpaužas galalietotāju tirgos. Ja valsts pārvaldes iestāde pierāda, ka regulatīvi pasākumi vairumtirdzniecības tirgū bijuši nesekmīgi, attiecīgajam mazumtirdzniecības tirgum var būt nepieciešams *ex ante* regulējums, ja tas atbilst iepriekš minētajiem trim kritērijiem.
- (16) Šajā ieteikumā izklāstītais tirgu noteikšanas process neskar tirgus, kas īpašos gadījumos var būt noteikti saskaņā ar konkurences tiesībām. Turklāt *ex ante* regulējuma joma neskar to pasākumu jomu, kuri var būt analizēti konkurences tiesību kontekstā.

- (17) Pielikumā uzskaitītie tirgi ir noteikti, balstoties uz šiem trim kumulatīvajiem kritērijiem. Attiecībā uz tirgiem, kas nav minēti šajā ieteikumā, valsts pārvaldes iestādēm attiecīgajam tirgum jāpiemēro trīs kritēriju tests. Tirgiem, kas uzskaitīti 2003. gada 11. februāra Ieteikuma 2003/311/EK pielikumā, bet nav minēti šā ieteikuma pielikumā, valsts pārvaldes iestādēm jābūt tiesībām piemērot trīs kritēriju testu, lai novērtētu, vai, pamatojoties uz valsts apstākļiem, šim tirgum joprojām ir nepieciešams *ex ante* regulējums. Attiecībā uz šajā ieteikumā minētajiem tirgiem valsts pārvaldes iestāde var izlemt neveikt tirgus analīzes procedūru, ja tā konstatē, ka šis tirgus neatbilst noteiktajiem trim kritērijiem. Valsts pārvaldes iestādes drīkst noteikt tirgus, kas atšķiras no šajā ieteikumā minētajiem, ja tās rīkojas saskaņā ar Direktīvas 2002/21/EK 7. pantu. Ja netiek ziņots par Direktīvas 2002/21/EK 38. apsvērumā minētajiem pasākumiem, kas varētu ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, var tikt piemērota pienākuma neizpildes procedūra. Tirgi, kas nav minēti šajā ieteikumā, jānosaka, pamatojoties uz konkurences tiesību principiem, kas izklāstīti Komisijas paziņojumā par jēdziena "konkrētais tirgus" definīciju Kopienas konkurences tiesībās ⁽¹⁾ un saskaņā ar Komisijas pamatnostādņēm par tirgus analīzi un būtiskas ietekmes tirgū novērtējumu ⁽²⁾, vienlaikus pārbaudot, ka tie atbilst iepriekš minētajiem trim kritērijiem.
- (18) Tas, ka šajā ieteikumā noteikti tie produktu un pakalpojumu tirgi, kuros *ex ante* regulējuma piemērošana varētu būt attaisnojama, nenozīmē to, ka regulējums vienmēr ir attaisnojams vai ka šiem tirgiem piemēros īpašajās direktīvās noteiktus reglamentējošus pienākumus. Konkrēti, regulējumu nedrīkst noteikt vai tas jāatceļ gadījumos, ja arī bez regulējuma šajos tirgos ir efektīva konkurence, tas ir, ja nevienam operatoram nav ievērojamas tirgus ietekmes Direktīvas 2002/21/EK 14. panta nozīmē. Noteiktajiem reglamentējošiem pienākumiem jābūt atbilstīgiem un jāpamatojas uz konstatētās problēmas iezīmēm, tiem jābūt proporcionāliem un pamatotiem, ņemot vērā Direktīvā 2002/21/EK izklāstītos mērķus, jo īpaši palielināt lietotāju ieguvumus, nodrošināt neizkropļotu vai neierobežotu konkurenci, veicināt efektīvus ieguldījumus infrastruktūrā un atbalstīt jauninājumus, kā arī rosināt radio frekvenču spektra un numerācijas resursu efektīvu izmantošanu.
- (19) Šā ieteikuma saturs ir ticis diskutēts sabiedriskā apspriešanā, un par to ir veiktas konsultācijas ar valsts pārvaldes iestādēm un valsts konkurences iestādēm,
- IESAKA:
- 1) Atbilstīgi Direktīvas 2002/21/EK 15. panta 3. punktam nosakot valsts apstākļiem atbilstošus attiecīgos tirgus, valsts pārvaldes iestādēm jāanalizē šā ieteikuma pielikumā norādītie produktu un pakalpojumu tirgi.
  - 2) Nosakot tirgus, kas nav minēti pielikumā, valsts pārvaldes iestādēm jānodrošina, ka tiek ņemti vērā šādi trīs kumulatīvi kritēriji:
    - a) augsti un ilglaicīgi šķēršļi ienākšanai tirgū; tie var būt strukturāli, juridiski vai regulatīvi;
    - b) tirgus struktūra, kas nav vērsta uz efektīvu konkurenci attiecīgā laikposmā; piemērojot šo kritēriju, jāizpēta konkurences stāvoklis aiz ienākšanas šķēršļiem;
    - c) piemērojot tikai konkurences tiesības vien, nevar pienācīgi labot attiecīgās tirgus nepilnības.
  - 3) Šis ieteikums neskar tirgus definīcijas, tirgus analīžu rezultātus un reglamentējošus pienākumus, ko valsts pārvaldes iestādes noteikušas saskaņā ar Direktīvas 2002/21/EK 15. panta 3. punktu un 16. pantu pirms šā ieteikuma pieņemšanas datuma.
  - 4) Šis ieteikums ir adresēts dalībvalstīm.
- Briselē, 2007. gada 17. decembrī
- Komisijas vārdā —
Komisijas locekle
Neelie KROES

⁽¹⁾ OV C 372, 9.12.1997., 5. lpp.

⁽²⁾ OV C 165, 11.7.2002., 6. lpp.

PIELIKUMS

Mazumtirdzniecības līmenis

1. Piekļuve publiskajam telefona tīklam fiksētā atrašanās vietā privātiem klientiem un klientiem, kas nav privāti klienti.

Vairumtirdzniecības līmenis

2. Izejošais zvans publiskā telefona tīklā, ko nodrošina fiksētā vietā.

Šā ieteikuma nolūkā uzskata, ka izejošais zvans ietver zvana pārraidi, un šā tirgus robežas nosaka tā, lai tās valsts kontekstā būtu saskaņotas ar robežām, kas noteiktas tāda zvana tranzīta un savienojuma pabeigšanas tirgum, ko nodrošina publiskā telefona tīklā fiksētā atrašanās vietā.

3. Savienojuma pabeigšana atsevišķos publiskos telefona tīklos fiksētā atrašanās vietā.

Šā ieteikuma nolūkā uzskata, ka savienojuma pabeigšana ietver zvana pārraidi, un šā tirgus robežas nosaka tā, lai tās valsts kontekstā būtu saskaņotas ar robežām, kas noteiktas tāda izejošā zvana un zvana tranzīta tirgum, ko nodrošina publiskā telefona tīklā fiksētā atrašanās vietā.

4. Piekļuve vairumtirdzniecības (fiziskā) tīkla infrastruktūrai (ieskaitot kopējo vai pilnībā atsaistīto piekļuvi) fiksētā atrašanās vietā.

5. Platjoslas piekļuves vairumtirdzniecība.

Šis tirgus ietver nefizisku vai virtuālu piekļuvi tīklam, tostarp piekļuvi "bitu plūsmai" fiksētā atrašanās vietā. Šis tirgus ir pakārtots fiziskajai piekļuvei (iepriekš minētais 4. tirgus) tādā veidā, ka platjoslas piekļuves vairumtirdzniecību iespējams nodrošināt, izmantojot šo resursu apvienojumā ar citiem elementiem.

6. Nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecība, neatkarīgi no tehnoloģijas, kas izmantota, lai nodrošinātu nomāto vai atvēlēto jaudu.

7. Balss savienojumu pabeigšana individuālos mobilajos tīklos.
-